

Editorial

Milé kolegyně a vážení kolegové,

jedním z hlavních odborných témat Olomouckých hematologických dnů v roce 2011 je mnohočetný myelom, druhé nejčastější krevní nádorové onemocnění. Myelomová sekce České hematologické společnosti a Česká myelomová skupina se při této příležitosti rozhodly připravit několik souvisejících aktivit, mezi které patří i soubor metodických prací z oblasti základního a aplikovaného výzkumu mnohočetného myelomu (MM) a monoklonálních gamapatií, které vycházejí v supplementu časopisu Klinická onkologie.

Vývoj ve výzkumu MM v první dekádě tohoto století lze označit za překotný, podobně jako vývoj léčebných modalit, které používáme. Je mimořádné, jakým způsobem došlo k urychlenému přenesení znalostí především z oblasti aplikovaného výzkumu do klinické praxe, tzv. strategie „from bench to bed side“. V oblasti základního výzkumu je vývoj naopak pozvolnější, což souvisí s vlastní podstatou základního výzkumu a komplikovanou onkogenezí MM.

První dva úvodní články supplementa stručně shrnují stávající znalosti o MM a monoklonální gamapatii nejasného významu (MGUS). Za pozornost stojí fakt, že po zavedení detekce volných lehkých řetězců máme dnes jasný průkaz, že existuje i tzv. „Bence-Jones“ MGUS, nebo-li MGUS z volných řetězců kappa nebo lambda, které přecházejí postupně do mnohočetného myelomu stejného typu. Druhým důležitým zjištěním je fakt, že pravděpodobně neexistuje myelom „de novo“, ale všem MM předchází MGUS jako prekanceróza. Tato skutečnost jasně nasměrovala a akcelerovala výzkum v oblasti onkogeneze MGUS, neboť dnes víme, že jde o kontinuální dlouhodobý proces. Význam takto zaměřeného výzkumu je umocněn skutečností, že dnes již existuje možnost, jak efektivně oddálit transformaci prekancerózy MGUS či doutnajícího/asymptomatického MM do symptomatického MM vyžadujícího léčbu.

Metodická sdělení reflektují stávající výzkumný potenciál Babákova výzkumného institutu, který v tomto roce přešel pod názvem Babak Myeloma Group pod Ústav patologické fyziologie Lékařské fakulty Masarykovy univerzity a který je zaměřen na výzkum v oblasti monoklonálních gamapatií. Toto výzkumné těleso spolu s Fakultní nemocnicí Brno vytváří centrální biobanku pro klinické studie koordinované Českou myelomovou skupinou v oblasti centrální Evropy, rovněž tak pro řadu národních a mezinárodních výzkumných projektů. O tom, jak nesmírně důležitá je přípravná fáze selekce definované populace MM či MGUS buněk pro experimentální práce, nás informuje článek Potáčové et al. zabývající se separačními metodami, klíčovým vstupním krokem pro výzkum MM i MGUS. Dvě sdělení věnovaná flowcytometrickému hodnocení klonálních a normálních plazmocytů (Kovářová et al.) a hodnocení imunokompetentních buněk (Muthu Raja et al.) potvrzují zásadní význam flowcytometrického vyšetření u monoklonálních gamapatií v současnosti. V éře imunomodulačních látek roste zájem o problematiku imunoparézy u MM, která podle některých hypotéz nemusí být následkem, ale příčinou akcelerace onemocnění z MGUS do MM. Genomický a celogenomový přístup je jedním z vědecko-výzkumných přístupů současnosti nejen u MM (Ševčíková et al., Smetana et al.), ale jeho obtížnost u MGUS je mimořádná. Jsem rovněž rád, že jsme otevřeli oblast výzkumu farmakogenomiky (Almáši et al.). Prozatím se jedná o cestu a nevádí, že využití výstupů pro klinickou praxi, např. při stanovení rizika trombotické události u individuálního nemocného, je stále velmi problematické. Závěrečná sdělení jsou zaměřená na metodiky používané v našich favorizovaných směrech výzkumu (nestin, centrosom).

Děkuji autorům připravených publikací, zvláštní poděkování patří Mgr. Potáčové, Ph.D., a Mgr. Ševčíkové, Ph.D., za pomoc při přípravě tohoto supplementa.

Věřím, že Vás připravené publikace zaujmou.

prof. MUDr. Roman Hájek, CSc.
předseda České myelomové skupiny
vedoucí Babákovy myelomové skupiny